

Topp fem-publiceringar av Sverige-baserade forskare 1989–2019

Vi studerar samtliga 145 artiklar publicerade i de fem topprankade tidskrifterna sedan 1989 med minst en författare med svensk huvudaffiliering. 102 Sverige-baserade forskare publicerade åtminstone en gång i dessa tidskrifter under perioden. Under perioden ökade antalet artiklar per år samt antalet författare per artikel. Andelen artiklar där samtliga författare är Sverigebaserade mer än halverades till under 20 procent. I samtliga fall utom fyra med både Sverigebase-rade och icke-Sverigebaserade författare hade åtminstone en författare tidigare publicerat i topp fem och två tredjedelar var endast (med)författare till en enda artikel. Avslutningsvis diskuteras riskerna med dagens starka tonvikt på publi-cering i topp fem-tidskrifter.

Inom nationalekonomin läggs i dag stor vikt vid publiceringar i de s k topp fem-tidskrifterna: *American Economic Review* (AER), *Econometrica* (ECMA), *Journal of Political Economy* (JPE), *Quarterly Journal of Economics* (QJE) och *Review of Economic Studies* (ReStud). Med undantag av ReStud är de samtliga amerikanska. I Ek och Henrekson (2019a, 2019b) studerades vilka som publicerar där, var de är verksamma och det diskuterades hur detta star-ka fokus påverkar forskares agerande och nationalekonomisk forskning i Europa överlag.

I denna artikel analyseras de 145 artiklar som publicerades i någon av topp fem-tidskrifterna under perioden 1989–2019 där minst en av förfat-tarna angivit en svensk institution som sin huvudaffiliering. De viktigaste frågorna vi försöker besvara är följande: Hur har förekomsten av artiklar i topp fem med Sverigekoppling förändrats över tid? Hur har antalet förfat-tare per artikel utvecklats? I vilken utsträckning har de som publicerade i topp fem gjort det redan tidigare? I vilken mån har artiklarna utländ-ska medförfattare, har detta förändrats över tid och i vilken utsträckning har dessa medförfattare redan tidigare publicerat i topp fem? Hur fram-gångsrika är svenska nationalekonomer att publicera i topp fem jämfört med våra nordiska grannländer? Hur lång tid efter disputationen tar det i genomsnitt innan en topp fem-författare blir publicerad i topp fem och tar det olika lång tid beroende på om författaren disputerat i eller utanför Sverige? Artikeln avslutas med en kort sammanfattning och diskussion av möjliga effekter på svensk nationalekonomi av en stark betoning på publiceringar i topp fem. Vi inleder dock med att kort återge resultaten i den tidigare studien.

MAGNUS HEN-REKSON OCH HEDDA NIELSEN

Magnus Henrekson är professor och vd för Institutet för Näringslivsforskning (IFN). Han forskar huvudsakligen om entreprenörskapets ekonomi. magnus.henrekson@ifn.se

Hedda Nielsen har en masterexamen i nationalekonomi och är doktorand i nationalekonomi vid Berlin School of Economics och Humboldtuniversite-tet i Berlin. Hon var tidigare forskningsas-sistent vid IFN. nielsenh@hu-berlin.de

Vi tackar Andreas Bergh, Simon Ek, Niklas Elert och Hen-rik Jordahl för värde-fulla kommentarer på en tidigare version av denna artikel. Mag-nus Henrekson tackar Marianne och Marcus Wallenbergs Stiftelse och Jan Wallanders och Tom Hedelius stiftelse för finansiellt stöd.

1. Huvudresultaten från den tidigare studien

I Ek och Henrekson (2019a, 2019b) studerades i vilken utsträckning de som publicerade i de fem högst ansedda tidskrifterna 1994–2017 gjort det redan tidigare, i vilken del av världen de var verksamma och vad som utmärker de som publicerade där för första gången. Det framgick att endast 15–20 procent av artiklarna saknade medförfattare verksamma i USA. Andelen författare verksamma i USA har dock minskat under perioden. Detta förklaras i hög grad av ökat samförfattande mellan USA-baserade forskare, som tidigare ofta publicerat i topp fem, och Europa-baserade som i de flesta fall gjorde det för första gången.¹ Däremot har det inte skett några stora förändringar i andelen artiklar som författats enbart av utomamerikanska forskare.

Endast var sju artikel år 2017 var skriven av författare där ingen tidigare publicerat i topp fem. Om vi begränsar oss ytterligare till artiklar där alla författare är verksamma utanför USA sjunker andelen till fem procent. Inom denna grupp var det år 2017 inte mer än fem personer som inte hade doktorsexamen från USA och som avlagt sin doktorsexamen högst fem år före publicering.

Majoriteten av de som publicerade i topp fem under de 24 år som studerades gjorde det endast en gång och i regel med en eller två medförfattare. Samtidigt skrevs närmare hälften av artiklarna av forskare som under perioden publicerade minst fem topp fem-artiklar.

Resultaten tyder på att det vanligaste sättet för en nationalekonomisk forskare verksam i Europa att bli antagen i en topp fem-tidskrift är att samarbeta med en senior (oftast amerikansk) medförfattare som redan publicerat i dessa tidskrifter. Chansen att lyckas är ändå liten givet det stora antalet forskare som försöker publicera i topp fem jämfört med antalet artiklar som årligen antas.

2. Vår undersökning

Våra data består av samtliga topp fem-artiklar som publicerats mellan 1989 och 2019 (år 2019 inkluderar även artiklar som är accepterade för publicering senast den 10 maj 2019) där minst en av författarna uppgivit en svensk institution som sin huvudaffiliering. Artiklar i majnumret av *AER*, kommentarer, repliker, errata och artiklar kortare än fem sidor har uteslutits. Till detta kommer uppgifter för perioden 1975–88 för att avgöra om någon (med)författare redan tidigare publicerat i någon av topp fem-tidskrifterna.

Ur tabell 1 framgår att totalt 145 artiklar där minst en av författarna uppgav en svensk huvudaffiliering publicerades i topp fem under de 31 åren från 1989 till 2019. Det årliga antalet artiklar har ökat kraftigt från ett genomsnitt på drygt två per år under 1990-talet till drygt åtta per år den sista femårsperioden. Andelen av samtliga publicerade topp fem-artiklar där minst en författare har en huvudaffiliering i Sverige har ökat från 0,82

¹ USA-baserade innebär här att de har sin huvudaffiliering i USA. Motsvarande gäller Europa-baserade.

Antal artiklar (om inte annat anges)	1989–2019	1989–99	2000–09	2010–14	2015–19
Totalt antal publicerade artiklar i topp fem	8 931	2 926	2 710	1 506	1 789
Andel med minst en Sverigebaserad författare (%)	1,62	0,82	1,66	2,32	2,29
Antal med minst en Sverigebaserad författare, varav	145	24	45	35	41
Samtliga författare Sverigebaserade, varav	43	9	18	8	8
Alla har tidigare topp fem	11	4	6	0	1
Ingen har tidigare topp fem	22	4	8	5	5
Minst en har tidigare topp fem	10	1	4	3	2
Både Sverigebaserade och icke-Sverigebaserade författare, varav	102	15	27	27	33
Samtliga har tidigare topp fem	40	10	11	12	7
Ingen har tidigare topp fem	4	1	1	1	1
Minst en har tidigare topp fem, varav:	58	4	15	14	25
Åtminstone en Sverigebaserad har men icke-Sverigebaserade har inte tidigare topp fem	14	2	4	4	4
Sverigebaserade har inte men åtminstone en icke-Sverigebaserad har tidigare topp fem	33	2	9	9	13
<i>Varav de icke-Sverigebaserade är USA-affilierade</i>	19	2	5	4	8
Både de Sverigebaserade och de icke-Sverigebaserade har åtminstone en tidigare topp fem	11	0	2	1	8

Tabell 1

Antal topp fem-artiklar med minst en Sverigebaserad författare, andel författare som tidigare publicerat i topp fem och andel icke svenska medförfattare, 1989–2019

Källa: EconLit, EBSCO, AER, JPE, ReStud, QJE och ECMA.

procent 1989–99 till 2,29 procent 2015–19.

Samtidigt som det årliga antalet artiklar med Sverigeaffilierade författare har ökat, har andelen artiklar där samtliga författare är verksamma i Sverige sjunkit från ca 40 procent fram till år 2009 till under 20 procent den sista femårsperioden. I ca hälften av dessa artiklar har ingen av författarna tidigare publicerat i topp fem.

Av de 102 artiklar (drygt 70 procent av det totala antalet) som skrivits av både Sverigebaserade och icke-Sverigebaserade författare har endast fyra artiklar skrivits av författare där ingen tidigare har publicerat i topp fem. Under 1990-talet var det typiska att samtliga författare redan tidigare publicerat i topp fem (två tredjedelar av artiklarna), vilket står i skarp kontrast mot förhållandet i slutet av perioden, då tre fjärdedelar av artiklarna har såväl författare med som författare utan tidigare topp fem-publiceringar. Med få undantag inkluderar detta en icke-Sverigebaserad författare med tidigare topp fem-publicering(ar); endast fyra av 25 artiklar med både Sve-

Tabell 2
Antal Sverigebase-
rade författare med
åtminstone en topp
fem-artikel uppdelat
på land för doktors-
examen och period,
1989–2019

Antal författare	1989– 2019	1989– 99	2000– 09	2010– 14	2015– 19
Sverigebaserade topp fem-författare	102	19	39	34	44
Med tidigare topp fem-publicering	15	11	20	13	18
Utan tidigare topp fem-publicering	87	10	26	23	28
Varav doktorsexamen i Sverige	65	13	25	22	24
Handelshögskolan i Stockholm	20	4	10	5	5
Stockholms universitet (inkl IIES)	17	4	7	5	7
Lunds universitet	6	2	0	4	2
Uppsala universitet	16	1	4	7	8
Varav doktorerat i USA	19	2	10	5	9
Varav doktorerat i Storbritannien	9	2	4	4	6

Anm: En författare kan vara listad som både med och utan tidigare topp fem-publicering i en period om den publicerar mer än en artikel under perioden. En författare kan även vara inkluderad i mer än en period om de publicerat mer än en artikel.

Källa: EconLit, EBSCO, *AER*, *JPE*, *ReStud*, *QJE* och *ECMA* samt författarnas CV:n.

rige- och icke-Sverigebaserade författare saknar icke-Sverigebaserade medförfattare med tidigare topp fem. Kontrasten mot det tidigare mönstret är stor: under hela 1990-talet var det endast två artiklar där en Sverigebaserad författare publicerade tillsammans med en icke-Sverigebaserad författare med tidigare topp fem-publicering.²

Ur tabell 2 framgår att totalt 102 unika personer med svensk huvudaffiliering var (med)författare till minst en artikel i topp fem under hela perioden 1989–2019 och 87 av dessa publicerade i topp fem för första gången under perioden. Det årliga antalet Sverigebaserade topp fem-författare ökar kraftigt under perioden – från att under 1990-talet ha legat på under två per år, till knappt fyra per år under 2000-talet för att återigen mer än fördubblas till nästan nio per år 2015–19. Under den sista femårsperioden tillkommer varje år i genomsnitt nästan sex Sverigeaffilierade forskare som blir (med)författare till en topp fem-artikel för första gången. Samtidigt sjönk andelen av dessa som disputerat i Sverige med 14 procentenheter (från 68,4 till 54,5 procent). Av de som publicerade i topp fem under den sista femårsperioden hade en dryg tredjedel disputerat i USA eller Storbritannien. Av de 28 forskare som publicerade i topp fem för första gången 2015–19 hade nio personer, dvs en knapp tredjedel, vare sig disputerat eller under något tidigare skede utbildats i Sverige.

Som framgår av tabell 3 drivs den kraftiga ökningen i antalet Sverige-

² Trots att det helt dominerande mönstret de senaste fem åren är att en topp fem-artikel med Sverigebaserad medförfattare också har minst en icke-Sverigebaserad medförfattare så är det bara i ett enda fall av 33 som ingen av författarna har en tidigare topp fem-publicering.

Tabell 3
Författare av topp fem-artiklar med åtminstone en Sverigebaserad författare uppdelat per artikel, 1989–2019

	1989–2019	1989–99	2000–09	2010–14	2015–19
<i>Antal författare per artikel</i>					
Genomsnitt	2,33	1,92	2,04	2,54	2,80
Med tidigare topp fem-publicering	1,40	1,33	1,22	1,49	1,58
Utan tidigare topp fem-publicering	0,92	0,58	0,82	1,06	1,23
<i>Andel författare per artikel</i>					
Sverigebaserade	0,54	0,54	0,58	0,52	0,52
USA-baserade	0,21	0,18	0,18	0,22	0,26
Europabaserade, exkl Sverige	0,23	0,28	0,24	0,21	0,20
<i>Andel artiklar</i>					
En författare	0,17	0,29	0,24	0,06	0,08
Två författare	0,46	0,50	0,52	0,46	0,38
Tre författare	0,27	0,21	0,22	0,37	0,26
Fler än tre författare	0,10	0,00	0,02	0,11	0,28

Amm: Andelarna Sverigebaserade är beräknade exklusive artiklar med bara en författare. Författare från Israel räknas som Europabaserade.

Källa: EconLit, EBSCO, *AER*, *JPE*, *ReStud*, *QJE* och *ECMA*.

baserade topp fem-författare inte bara av ett ökat antal publicerade artiklar per år; det genomsnittliga antalet författare per artikel ökade från 1,92 på 1990-talet till 2,8 den sista femårsperioden (de senaste tre åren är det 3,0 författare per artikel). Under den sista perioden har fler än hälften av artiklarna tre eller fler författare och mer än var fjärde artikel har minst fyra författare, vilket var extremt ovanligt t o m 2009; endast en artikel hade fler än tre författare 1989–2009. Vidare mer än fördubblades det genomsnittliga antalet författare per artikel utan tidigare topp fem-publiceringar från 0,58 under 1990-talet till 1,23. Den svenska författarandelen har legat relativt konstant på drygt 50 procent medan andelen USA-baserade författare per artikel ökat kraftigt från 18 till 26 procent.

I tabell 4 presenteras hur topp fem-artiklarna med Sverigekoppling fördelar sig på de olika tidskrifterna. Från att artiklarna på 1990-talet varit relativt jämnt fördelade mellan de fem tidskrifterna så har utvecklingen under de senaste åren framför allt inneburit att en ökad andel av artiklarna publicerats i *AER* och *ReStud*.³

Av figur 1 framgår att 63 procent (64 av 102 personer) av de Sverige-

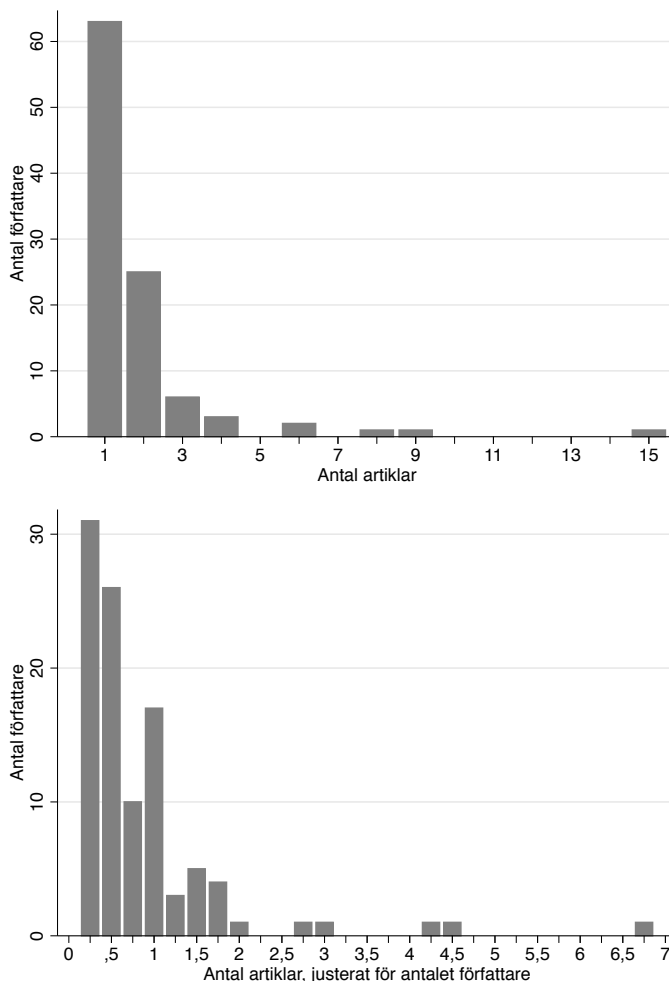
³ Tabellen pekar också på en avvikelse i form av många i artiklar i *QJE* på 2000-talet och i *ECMA* 2010–14. Det finns inga uppenbara förklaringar till detta. En möjlig hypotes är att de två tidskrifterna under dessa perioder sammanfallit med att de haft någon eller några redaktörer med vilka ledande svenska forskningsmiljöer och forskare haft särskilt goda kontakter. Förekomsten av sådana effekter har bl a visats av Heckman och Moktan (2018) och Laband och Piette (1994).

Tabell 4
Antal topp fem-artiklar med minst en Sverigebaserad författare uppdelat per tidskrift, 1989–2019

Antal artiklar	1989–2019	1989–99	2000–09	2010–14	2015–19
<i>AER</i>	49	6	17	9	17
<i>ECMA</i>	26	5	6	11	4
<i>JPE</i>	19	5	5	3	6
<i>QJE</i>	30	5	13	7	5
<i>ReStud</i>	21	3	4	5	9

Källa: EconLit, EBSCO, *AER*, *JPE*, *ReStud*, *QJE* och *ECMA*.

Figur 1
Antal svenska författare fördelat på antal topp fem-artiklar, 1989–2019

Anm: Inkluderar alla författare med huvudaffiliering i Sverige samma år som artikeln publicerats och artiklar mellan 1989 och 2019. Nedre panelen är justerad för antalet författare av varje artikel och avrundad till närmsta fjärdedel.

Källa: EconLit, EBSCO, *AER*, *JPE*, *ReStud*, *QJE* och *ECMA*.

baserade författarna endast publicerat en enda gång i topp fem under den 31-åriga undersökningsperioden. Intrycket av att detta är en mycket hög andel förstärks av att Ek och Henrekson (2019b) fann att under en klart kortare tidsperiod (1994–2017) var andelen författare som publicerat i topp fem endast en gång 56 procent för samtliga topp fem-artiklar.

Endast 14 av 102 personer publicerade tre eller fler topp fem-artiklar. I den nedre panelen justeras bidragen för antalet medförfattare. Då framgår att två tredjedelar (68 av 102 personer) av de som publicerade i topp fem publicerade mindre än en hel artikel och att endast 16 personer publicerade fler än en artikel under de senaste 31 åren.

3. Jämförelse med övriga Norden

För att få en bild av om Sverigebaserade forskare kan anses publicera ofta i topp fem gör vi en jämförelse med de övriga nordiska länderna.⁴ Som framgår av tabell 5 var det totala antalet topp fem-artiklar i Sverige betydligt större än i de övriga nordiska länderna tillsammans. Om man däremot i stället relaterar antalet artiklar till folkmängden så ligger Sverige och Norge förhållandevis lika medan nivån i Danmark och framför allt i Finland är avsevärt lägre (bara en sjundedel av den svenska).

Utvecklingen har varit särskilt stark i Norge under det senaste decenniet, vilket gör att antalet artiklar i förhållande till befolkningen därmed nästan hamnar i nivå med Sverige. Detta framgår än tydligare i figur 2 där utvecklingen av antalet topp fem-artiklar med minst en inhemsk författare per miljon invånare presenteras årsvis för hela perioden 1989–2019.

För Danmark och Finland var antalet artiklar per miljon invånare inledningsvis mycket lågt och tog fart först efter millennieskiftet. Antalet

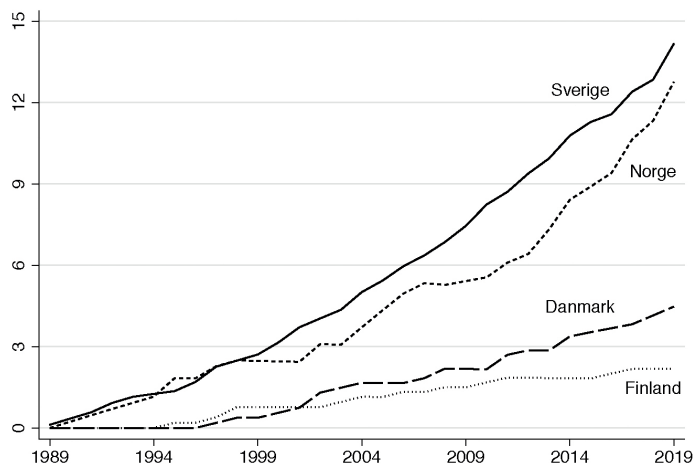
Antal artiklar	Sverige	Danmark	Finland	Norge
<i>AER</i>	49	8	4	21
<i>ECMA</i>	26	7	3	9
<i>JPE</i>	19	1	2	15
<i>QJE</i>	30	3	0	7
<i>ReStud</i>	21	7	3	16
Totalt	145	26	12	68
Per miljon invånare 1989–2019	15,9	4,8	2,3	14,6

Tabell 5
Antal topp fem-artiklar med minst en nordisk författare totalt, uppdelat per topp fem-tidskrift och per miljon invånare, 1989–2019

Källa: EconLit, EBSCO, *AER*, *JPE*, *ReStud*, *QJE* och *ECMA*; befolkningsstorlek från Eurostat.

⁴ Vi exkluderar Island från analysen då det enbart publicerats en artikel med en författare med isländsk huvudaffiliering mellan 1989 och 2019.

Figur 2
Utvecklingen av
antalet topp fem-
artiklar med minst
en inhemsk författare
per miljon invånare i
de nordiska länderna,
1989–2019

Anm: Inkluderar alla artiklar mellan 1989 och 2019 med åtminstone en författare med huvudaffiliering i Sverige, Norge, Danmark eller Finland samma år som artikeln publicerats. År 2019 inkluderar även artiklar som är accepterade för publicering före 10 maj 2019. Befolkningen är för den första januari angivet år.

Källa: Eurostat, EconLit, EBSCO, AER, JPE, ReStud, QJE och ECMA.

artiklar är år 2019 för Danmark och Finland på samma nivå som Sverige och Norge var runt år 2004 respektive i mitten av 1990-talet för Finland.⁵

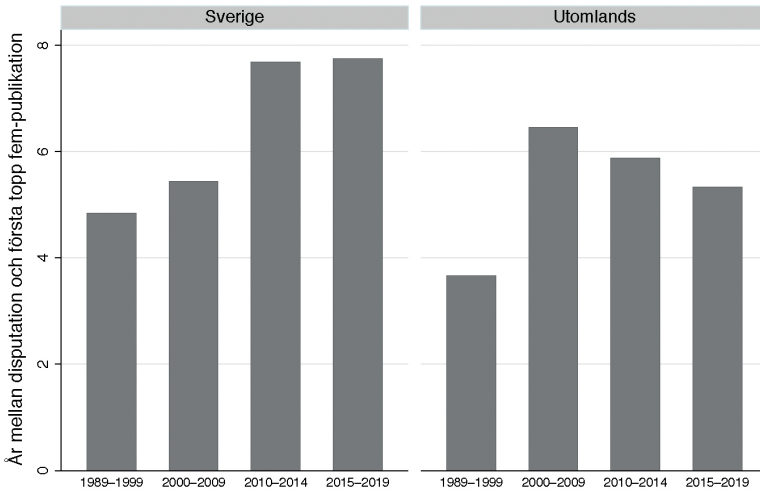
4. Senioritet vid den första topp fem-publiceringen

Även om det är mycket svårt att få en artikel antagen för publicering i en topp fem-tidskrift så har 102 Sverigebaserade författare lyckats med detta sedan 1989 och 87 av dem lyckades också för första gången under den perioden. En viktig fråga är hur lång tid det i genomsnitt tog efter disputationen innan de lyckades med detta. Inte minst är detta viktigt för hur yngre forskare ska kunna bedöma sina egna chanser. Figur 3 visar att det för den som disputerat i Sverige i genomsnitt tog fem år under 1990-talet men att det tagit allt längre tid de senaste tio åren och att det nu tar nästan åtta år i genomsnitt. I praktiken innebär det att de som till slut lyckas komma in i en topp fem-tidskrift i genomsnitt då är nästan 40 år gamla.⁶

Det går klart snabbare för de som kommer till Sverige med en utländsk avhandling i bagaget. För dem har den genomsnittliga tiden från disputationen till den första topp fem-publiceringen t o m minskat från över sex till runt fem år. En mer detaljerad analys visar att det i åtminstone hälften av

⁵ I ett europeiskt perspektiv har Sverige och Norge publicerat relativt mycket i topp fem: Storbritannien, Tyskland, Spanien och Nederländerna har 1 200, 376, 278 respektive 191 artiklar med minst en författare med huvudaffiliering i landet 1989–2019. Satt i relation till befolkningen 2018 motsvarar detta 18,0, 4,5, 6,0 respektive 11,1 artiklar per miljon invånare.

⁶ En överväldigande majoritet (84 procent) av de som publicerar i topp fem första gången har redan publicerat i andra tidskrifter, i regel flera gånger. Detta gäller i särskilt hög grad de som doktorerat i Sverige där 35 procent har publicerat minst tio artiklar och medianantalet är sju.

Figur 3
Tid från avslutade doktorandstudier till första topp fem-publicationen för författare med huvudaffiliering i Sverige, uppdelat på plats de doktorerat på och period, 1989-19

Anm: Inkluderar alla författare med huvudaffiliering i Sverige samma år som artikeln publicerats. Information angående år för avslutade doktorandstudier saknas för fem av de 102 författare som under perioden publicerar sin första topp fem-artikel.

Källa: EconLit, EBSCO, *AER*, *JPE*, *ReStud*, *QJE* och *ECMA* samt författarnas egna CV:n.

	Antal personer
<i>Akademiskt verksamma i Sverige</i>	65
Stockholms universitet	27
IIES	15
SOFI	8
Nationalekonomiska institutionen	4
Handelshögskolan i Stockholm	13
Nationalekonomiska institutionen	9
SHOF	2
SITE	2
Uppsala universitet	12
Lunds universitet	4
Göteborgs universitet	2
IFN	4
IFAU	1
KTH	1
Karolinska institutet	1
<i>Akademiskt verksamma utanför Sverige</i>	18
<i>Pensionerade</i>	12
<i>Lämnat akademien</i>	7

Tabell 6
Huvudaffiliering och arbetsmarknadsstatus för de 102 topp fem-författarna i november 2019

Källa: Egen kartläggning.

fallen handlar om publicering av forskarens mest genomarbetade avhandlingskapitel (*job market paper*).

Då en topp fem-publicering är en stark merit finns skäl att tro att det leder till attraktiva jobberbjudanden från andra universitet. Tabell 6 visar nuvarande huvudaffiliering och arbetsmarknadsstatus för de 102 topp fem-författarna under perioden 1989–2019. I november 2019 var 17,6 procent (18 av 102) fortfarande aktiva men hade inte längre en svensk huvudaffiliering. Av dessa 18 hade 13 en doktorsexamen från utlandet. Ingen av dem var heller uppvuxen i Sverige. Enligt vad vi kunnat utröna är 25 av de 37 topp fem-författarna med doktorsexamen från utlandet inte uppväxta i Sverige.⁷ Med andra ord hade drygt hälften (13 av 25) av de med såväl utländsk doktorsexamen som icke-svensk uppväxt lämnat Sverige sommaren 2019.

5. Diskussion och slutsatser

Vi har i denna artikel visat att 102 Sverigebaserade forskare publicerade i någon av topp fem-tidskrifterna under perioden 1989–2019. Totalt handlar det om 145 artiklar med minst en författare med svensk huvudaffiliering. Det årliga genomsnittet har ökat kraftigt, från drygt två artiklar per år under de första elva åren till åtta per år under de senaste fem åren. Detta motsvarar 2,29 procent av samtliga topp fem-artiklar 2015–19.

Samtidigt har det genomsnittliga antalet författare per artikel ökat från knappt två till tre under de sista åren och andelen artiklar med enbart Sverigebaserade författare har mer än halverats till under 20 procent. Då Sverigebaserade och icke-Sverigebaserade författare samarbetade hade åtminstone en författare tidigare publicerat i topp fem i nästan samtliga fall. Vidare är två tredjedelar av de 102 topp fem-författarna endast (med)författare till en enda artikel under perioden. En betydande (och över tid starkt ökande) andel – 25 procent – av de 102 författarna har varken vuxit upp i Sverige eller avlagt en svensk doktorsexamen. Drygt hälften av dessa hade sommaren 2019 inte längre en svensk huvudaffiliering. Vid en jämförelse med de nordiska länderna är antalet topp fem-publiceringar per capita högst i Sverige och långt högre än i Tyskland.

Utvecklingen är i linje med de starka incitamenten att publicera i topp fem-tidskrifter.⁸ Resultaten är också i linje med Ek och Henrekson (2019a, 2019b) som visar att topp fem-tidskrifterna domineras av författare som regelmässigt publicerar i dessa tidskrifter, att en majoritet endast publicerar

⁷ Forskare med icke-svensk uppväxt och utländsk doktorsexamen som publicerar i topp fem med svensk huvudaffiliering var ovanliga före 2007; endast sex personer stämmer på dessa kriterier mellan 1989 och 2007.

⁸ Detta framgår inte minst från flera sakkunnigbedömningar på senare tid där det förefaller som de sakkunniga åsatt ett större meritvärde på en artikel där en svensk forskare är en av flera författare till en artikel i topp fem, där medförfattarna är ledande amerikanska forskare som regelmässigt publicerar i topp fem, än på en ensamförfattad artikel i en tidskrift strax under topp fem. Detta trots att den bedömda forskarens egna bidrag och självständighet står utom allt tvivel i det senare fallet.

i topp fem en gång och att denna grupp stod för en mycket liten del av de medförfattarjusterade artiklarna.

För en junior Sverigebaserad forskare som är angelägen om att publicera i topp fem förefaller det allt annat än självklart att fokusera på att ensam försöka publicera sitt bästa avhandlingskapitel i dessa tidskrifter. En mer realistisk strategi verkar vara att liera sig med en meriterad (i regel USA-baserad) forskare med tidigare topp fem-publiceringar.⁹ Det stora genomsnittliga antalet tidskriftspubliceringar som föregår de flesta forskares första topp fem-publicering visar också att det lönar sig att steg för steg arbeta sig uppåt i tidskriftshierarkin och bygga de nätverk som ger möjligheter till samförfattande med världsledande forskare.

Trots de många topp fem-artiklarna med Sverigebaserade medförfattare är sannolikheten att lyckas liten. Av de 1 121 nya doktorerna (316 kvinnor och 805 män) i nationalekonomi 1990–2016 som studeras av Boström och Sundberg (2018) hade 39, dvs 3,5 procent, publicerat i topp fem fram till 2019. Endast fem av de 39 doktorerna var kvinnor. Det betyder att endast 1,6 procent av kvinnorna som doktorerade i nationalekonomi i Sverige 1990–2016 publicerade i en topp fem-tidskrift t o m 2019.

När forskningskvalitet i ökad utsträckning kommit att likställas med topp fem-publiceringar är det positivt att Sverige klarat sig bättre än många jämförbara länder. Men det finns också faror med den starka tonvikten på topp fem-publiceringar. En första fara är att det kan avskräcka många forskare: Risken finns att de förlorar sin passion för kunskapsökande eller gör bedömningen att sannolikheten att lyckas är så liten att det inte är lönt att fortsätta forska efter disputationen. Det som borde var ett utmanande intellektuellt äventyr med syfte att förstå viktiga företeelser, förvandlas till ett resurskrävande nollsummespel. Det är svårt att tro att detta är det bästa sättet att attrahera de som vill forska för att öka våra kunskaper om hur världen fungerar – och kanske även bidra med sakunderlag som behövs för att göra den bättre. Det är också tänkbart att den starka betoningen på *var* man ska publicera sin forskning, snarare än *vad* man forskar om och vilka resultat man får, avskräcker kvinnor mer än män. Kan det vara ett skäl till att kvinnor lämnar akademien i större utsträckning än män, trots en numera ganska jämn könsfördelning bland doktoranderna?

Topp fem-tonvikten påverkar hur forskare arbetar – vilka frågor de ställer, vilka aspekter de lägger tid och kraft på, hur många projekt de startar och vilka de väljer att samarbeta med. Enligt ekonomipristagaren George Akerlof (2019, s 8) pekar en samlad bedömning på att

nationalekonomiska forskare, särskilt de yngre, befinner sig i en miljö som lätt leder till underlåtelssynd på grund av alltför starka krav på att forskare prioriterar ”det hårda” framför det relevanta. Juniöra forskare vid de ledande universitetet är illa positionerade för att ta strid med toptidskrifternas diktat; särskilt nu när topp fem-publiceringar kommit att få en oproportionerligt stor betydelse vid *tenure*-beslut.

⁹ 42 procent av medförfattarna hade tre eller fler tidigare topp fem-publiceringar.

Akerlof noterar också att mycket tyder på att tidskrifterna inte bara styr vilka frågor som är viktiga – vilket resulterar i en stor övervikt av artiklar som behandlar amerikanska problem (Das m fl 2013) – utan vilken metodologi som anses lämplig. Följden är att resultat som går emot det existerande paradigmet kommer att avfärdas om de bryter mot den påbudna metodologin. Frågor av hög samhällsekonomisk relevans kan därför förbli obeforskade på grund av att de inte är möjliga att studera på det påbudna sättet; i stället kan ledande forskare komma att söka sig till mindre samhällsrelevanta frågor där data tillåter skarpare kausala slutsatser.¹⁰

Forskare lockas också att överdriva säkerheten i sina resultat och storleken på effekterna, vilket i så fall ger en skev bild av faktiska förhållanden (Stanley 2005). Sådana skevheter kan stärkas ytterligare om endast välidentifierade studier med stora, signifikanta effekter fullföljs, medan svårpublicerade nollresultat får karriärmedvetna forskare att lägga ner projekt i förtid.

Om detta stämmer för USA är det svårt att dra någon annan slutsats än att en stark betoning på topp fem-publicering blir än skadligare för ett litet land. Hur ska en svensk, eller för den delen en tjeckisk eller slovensk forskare, kunna övertyga om att en fråga med stor välfärdsekonomisk betydelse för det egna lilla landet är av så generellt intresse att redaktören för någon av topp fem-tidskrifterna tycker det är tillräckligt intressant för deras globala läsekrets?

Utvecklingen av beteendekonomi och experimentell ekonomi har kommit att peka på att mänskligt beteende i hög grad är situationsbundet. Detta motsäger inte den neoklassiska ekonomins diktum att vi gör det vi tror är bäst för oss, men för att förstå hur incitament påverkar beteendet måste vi förstå det samhälle där individen verkar och hur denna miljö formar de mentala processer som vägleder dennes beslutsfattande (Markey-Towler 2019). Kranton (2019, s 157) betonar att den riktiga världen är ”rörig” och att ”lokal kunskap är avgörande”. Hon menar att denna insikt borde få nationalekonomiska forskare att utveckla generella principer för att på ett bättre sätt anpassa teorier till den lokala ekonomiska och politiska kontexten.

Förståelse för varför människor agerar som de gör kräver således att normer, identiteter och institutioner inkorporeras i analysen (Bowles 2016; Duflo 2017; Kranton 2019). Forskning och teorier som på detta sätt beaktar kontexten skulle i högre grad kunna ligga till grund för högkvalitativa policyrekommendationer då det blir möjligt att identifiera detaljer som är avgörande för att policyåtgärder ska få önskade resultat (Duflo 2017).

Med tanke på de stora utmaningar nationalekonomin står inför vore det lämpligt med öppenhet och flexibilitet vad gäller passande metodologi och kriterier för forskningskvalitet. I stället har de senaste decennierna inneburit en ökad homogenisering framdriven av att alla förväntas sträva efter

¹⁰ Se även Heckman och Muktans (2018) omfattande kritik av vad de kallar ”topp fem-tyranniet” och Niclas Berggrens ledare i *Ekonomisk Debatt* (Berggren 2019).

att publicera i ett mycket litet antal tidskrifter med i stort sett samma uppfattning om vad som utmärker en forskningsartikel av hög kvalitet. För att en artikel ska bli accepterad krävs i praktiken också att samtliga (seniora) *reviewers* är för publicering, vilket gör det svårt att publicera uppsatser som går emot tidigare resultat.

Om Kranton och Duflo har rätt är vägen framåt välgjorda studier som bygger på god kännedom om de normer, sedvänjor, identiteter och legala institutioner som är relevanta för en studie. I stället frestas forskare som siktar på topp fem-tidskrifter att agera tvärtom: Resultat byggda t ex på svenska data påstås ha mer generell bäring än de faktiskt har för att redaktörer och *reviewers* ska känna igen sig och inte refusera bidraget med argumentet att en studie baserad på ett litet land inte är intressant för deras läsare. Avgörande kontextspecifika detaljer osynliggörs, vilket gör policyslutsatserna urvattnade och i värsta fall felaktiga. Så borde det inte vara. Forskning som ger vägledning om hur tio miljoner människor bättre kan samverka är givetvis mycket värdefull – även om den inte maximerar sannolikheten att komma in i en topp fem-tidskrift.

Akerlof, G A (2019), "Sins of Omission and the Practice of Economics", under utgivning i *Journal of Economic Literature*, <https://assets.aeaweb.org/asset-server/files/9185.pdf>.

Berggren, N (2019), "Verktøgsbodens fångar", *Ekonomisk Debatt*, årg 47, nr 3, s 3–5.

Boström, E och A Sundberg (2018), "Få men fler kvinnor i svensk nationalekonomi", *Ekonomisk Debatt*, årg 46, nr 4, s 19–32.

Bowles, S (2016), *The Moral Economy: Why Good Incentives Are No Substitute for Good Citizens*, Yale University Press, New Haven CT.

Das, J, Q-T Do, K Shaines, och S Srikant (2013). "US and Them: The Geography of Academic Research", *Journal of Development Economics*, vol 105, s 112–130.

Duflo, E (2017), "The Economist as Plumber", *American Economic Review*, vol 107, s 1–26.

Ek, S och M Henrekson (2019a), "Vem publicerar i topp fem och vad betyder det för europeisk nationalekonomi?", *Ekonomisk Debatt*, årg 47, nr 5, s 27–39.

Ek, S och M Henrekson (2019b), "The Geography and Concentration of Authorship

in the Top Five: Implications for European Economics", *Scottish Journal of Political Economy*, vol 66, s 415–445.

Heckman, J J och S Moktan (2018), "Publishing and Promotion in Economics: The Tyranny of the Top Five", NBER Working Paper 25093.

Kranton, R (2019), "The Devil Is in the Details: Implications of Samuel Bowles's *The Moral Economy* for Economics and Policy Research", *Journal of Economic Literature*, vol 57, s 147–160.

Laband, D N och M J Piette (1994), "The Relative Impacts of Economics Journals 1970–1990", *Journal of Economic Literature*, vol 32, s 640–666.

Markey-Towler, B (2019), "The New Microeconomics: A Psychological, Institutional, and Evolutionary Paradigm with Neoclassical Economics as a Special Case", *American Journal of Economics and Sociology*, vol 78, s 95–135.

Stanley, T D (2005), "Beyond Publication Bias", *Journal of Economic Surveys*, vol 19, s 309–345.

REFERENSER